

oziroma se še vedno izobražujejo, ne pride tip skoro nič v poštev. Tam postane le vid pozornejši in se izpopolnjuje. Pri artikulacijskem pouku, t. j. s prisvajanjem govorjenja z glasniki in z odgledovanjem od ust govorečim, se pa tip in vid jako izpopolnita in razvijeta.

Jelica Kellerjeva pa je izgubila v nežni mladosti vid in sluh. Moral se je torej v tem izrednem slučaju — ki ga obdružuje ves omikani svet — razvijati tip s podvojeno silo, ker je to zahteval izgubljeni vid in izgubljeni sluh.

Da se je pa ravno v tem slučaju tip tako izpopolnil, smelo trdim, da je k temu največ pripomogel artikulacijski pouk, t. j. prisvajanje glasov potom govorjenja. Jelica piše sama v knjigi „Moj svet“, da je sleherni njen atom za se vibroskop. S temi besedami je dovolj označila, kako fino razvit tip ima. Tudi vonj se ji je — kar je naravno — bolje razvil, kakor se razvije pri polnočutnih, glušicah in slepcih, ker ga ne rabijo toliko. Pri Jelici je pa narava tudi ta čut uporabila. V omenjeni knjigi opisuje Jelica krasno naravo, piše, kako vonja zrak na polju, v gozdu, v sobi i. t. d.

Ko jo je pred dvema letoma obiskal učitelj graške gluhonemnice, G. Pipetz, gotovo strokovno najbolj naobražen učitelj tega zavoda, je priobčil in opisal ta obisk nad vse zanimivo. Med drugim pripoveduje: „Ko sva sedela v verandi njene vile, je pričelo deževati, in opozorim jo na to. Smehljaje mi odgovori: „Vem, jaz dež vonjam.“ Zanimivo je tudi to, da je bila Jelica pri tem obisku tolmač med imenovanim učiteljem in njeno vzgojiteljico Mrs. Sullivan — sedaj poročeno Macy. Ta vzgojiteljica ne zna nemški, on pa le malo angleščine. Učitelj je s pomočjo ročnega alfabeta na roko povedal Jelici stavek nemški, in ona je prav razločno — trdo seve in monotonno kakor glušci — to povedala z besedo v angleščini in obratno. Ko ji je razlagal, kako poučuje tudi on nekega učenca, ki je tudi izgubil sluh in vid, s pomočjo lastnega ročnega alfabeta in ji je na roki tipal znake posameznih glasnikov, ki jih je obenem izgovarjal, je Jelica z drugo roko držeč jo pred njegovimi usti, občutila tresljaje, proizvedene pri izgovarjanju posameznih glasnikov, in glasnice tudi izgovarjala. Imenovani učitelj, ki med vsemi dokazi v tem skoro neverjetnem pojavu, kar sem jih do sedaj čital, najbolj verjamem, trdi, da je Jelica Kellerjeva po njegovem prepričanju popolnoma slepa in gluha. One izraze, ki jih rabi v svojih spisih, ki jih le polnočutni ljudje morejo pojmiti, pripisuje ta strokovnjak čitanju knjig in spisov polnočutnih pisateljev in pa neizmernemu stremljenju njenemu, da bi bila polnočutnim v izobrazbi kakor le možno enaka.

K razvitku in izpopolnitvi tipa pripomore mnogo artikulacija, kar se pri pouku glušcev lahko opaža. Ta pouk nam pa še mnogo drugega pokaže in odkrije. Tu se vrši v prvih štirih šol. letih — z veliko težavnostjo in naporom učitelja — ono, kar se polnočuten otrok v prvih letih do vstopa v šolo tako naravnim putem brez truda prisvoji. Za dušeslovje je ravno gluhonemnica, na kateri se izključno glušci potom govorne besede izobrazujejo, bi rekel lahko — nekako najboljše in edino naravno in živo učilo. Zato bi sodila druga deželna gluhonemnica, ki jo v kratkem na Štajerskem ustanove — edinole v Maribor, kjer so kar tri učiteljišča. Tu bi se učiteljišči ne samo z metodo tega pouka — kar pa ni tako važno za ljudskošolskega učitelja — seznanilo, marveč bi se jim iz dušeslovja marsikaj na živih modlih pojasnilo, kar se s samo besedo le težko dožene. Končno omenjam še prerisnične besede gospoda predavatelja v Celju, da so naša učiteljišča slabo in napačno organizovana.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v nedeljo, dne 1. maja 1910, ob pol 11 uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Dopisi in društvena poročila.
 3. Predavanje tov. Rosine o Stanku Vrazu.
 4. Poročilo delegatov o zborovanjih „Zveze“ z dne 3. aprila t. l. v Celju.
 5. Slučajnosti.
- K prav obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi — kakor sklenjeno — v četrtek, dne 5. maja t. l. izlet v Št. Jur ob juž. železnici,

kjer bo isti dan praznovalo „Učiteljsko društvo za celjski okraj“ svojo 40 letnico.

Ker se je razvilo naše društvo iz celjskega, je naša častna dolžnost skrbeti za to, da se udeležijo vsi udje krepkega sinčka slavja svoje 40 letne matere.

K banketu se naj blagovolijo prijaviti udeleženci izleta tov. Antonu Sivka, nadučitelju v Št. Jurju.

Vse p. t. članice in člani vabi k polnoštevilni udeležbi najprijaznejše

Anton Gnus,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Brežicah ob prav dobri udeležbi.

Med udeleženci je bil tudi član društva, okrajni šolski nadzornik G. Vodusek, ki je v svojem govoru poudarjal velikanski pomen učiteljskih organizacij ter vzpodbujal člane k redni udeležbi in neumornemu delovanju v prid organizacije.

Izmed dopisov je omenjati:

a) okrožnico „Zveze“ št. 12 glede vplačevanja društvenih prispevkov in
b) okrožnico „Zveze“ št. 14 glede po-trditve pravil in določitve zborovanja.

Glede roditeljskega pisma, ki ga založi naše učit. društvo, se je sklenilo sledeče:

1. Tiskati se da 5000 izvodov.
2. Tiskarno se naprosi, da počaka z računom.
3. Vsem šolskim vodstvom se pošlje po en iztisk.
4. Vsakih sto iztisov stane 8 K, pod sto pa 10 K.

Prihodnje zborovanje se je določilo na 1. majnika v Dobovi ob 8. predpoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Društvene zadeve.
4. Konferenčna vprašanja.
5. Nasveti.

Poročevalcem konferenčnih vprašanj so se določili:

- I. vpraš. tov. Pečnik in Vadnal,
- II. „ „ Jamsšek in Potočnik,
- III. „ „ Medved.

Delegatom „Zavezinega“ zborovanja so se izvolili: tov. Franc Jamsšek, Janko Knapič in Josip Mešiček.

Nato je predaval tov. Rismal. Predavanje „Nekaj iz knjige srednjeveškega življenja“ je bilo izborno sestavljeno ter je vzbujalo občo pozornost poslušalcev.

Ker ni bilo samostalnih nasvetov je zaključil tov. predsednik zborovanje.

Učiteljsko društvo za celjski okraj.

K že objavljenemu podrobnemu vzporedju izleta dne 5. maja t. l. v Št. Jur in slavnostnega zborovanja istotam naj se vzame na znanje še nastopno:

a) Korporativno udeležbo je prijavilo tudi bratsko šmarsko-rogasško društvo.

b) Kakor smo zvedeli, se vrši ta dan v Št. Jurju velik koncert, pri katerem se bodo pele večinoma še neobjavljene pesmi slavnih lpuvcev. Torej gotovo nekaj nad vse vabljivega!

c) Se enkrat prosimo, da se udeleženci banketa takoj prijavijo tov. nadučitelju A. Sivki v Št. Jurju. Potrebno je, da se prej ve število udeležencev.

d) Savinjšani se odpeljemo nazaj z večernim vlakom ob 9.58, iz Celja do Žaleca pa na skupnem vozu. Kdor se želi poslužiti skupnega voza, naj se takoj prijavi podpisanimu.

Tovarišice, tovariši, vsi v Št. Jur. Vzpodbujajmo k temu drug drugega! Franc B r i n a r, t. č. predsednik.

Srednješolski vestnik.

**** Izprašani učiteljski kandidati,** ki žele dobiti suplenturo na državnih srednjih šolah na Kranjskem ali na c. kr. učiteljišču v Ljubljani, morajo vložiti svoje, po predpisu opremljene prošnje do 1. julija 1910, in sicer, ako že službujejo, službenim potom, sicer pa na c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko v Ljubljani.

**** Goriška podružnica „Društva slov. prof. v Ljubljani“** je priredila v sredo 27. t. m. javno predavanje v veliki dvorani „Pri jelenu“. Predaval je šolski svetnik A. Š a n t e l o esperantu.

**** Učne knjige francoskega jezika** za slovenske srednje in njim sorodne šole I. delu je c. kr. naučno ministrstvo dalo predpobacijo. Kujigo je spisal prof. Friderik J u v a n č i č.

**** Izzivanja nemških realcev v Ljubljani** so postala v zadnjem času jako pogosta. Sedaj strašijo po Ljubljani z burševskimi čepicami in ob belem dnevu izzivajo slovensko občinstvo z tuljenjem „Die Wacht am Rein“. Ravnateljstvo realke se pa ne gane in ne stori nobenega koraka, da bi tem pobihem prepovedalo izzivanje domačega prebivalstva. Lepa vzgoja posirovelosti. Kaj bi se zgodilo, če bi se slovenski dijaki tako vedli?

**** Letošnje poletne šolske počitnice.** Naučni minister je izdal sledečo odredbo glede letošnjih poletnih šolskih počitnic za srednje šole, učiteljišča in navtične šole: Šolsko leto

1909/10. se zaključijo v Galiciji 30. junija, v Bukovini 15. julija, v Bolesanu in Meranu 30. junija, v Trentu in Roveretu 23. julija, v vseh drugih mestih 2. julija. Šolsko leto 1910/11. se začne v Galiciji 1. septembra, v Trentu in Roveretu 1. oktobra, v vseh drugih mestih 9. septembra. Prvi semester šolskega leta 1910/11 se zaključijo v Trentu in Roveretu 28. februarja 1911, v vseh drugih mestih 31. januarja. Semestralne počitnice odpadejo, binkoštna pa ostanejo neprikrajšane.

**** Ruski jezik** se na Japonskem vedno bolj širi. Učijo se ga že širši krogi. Dosedaj je uvedena ruščina kakor obligaten predmet v 16 japonskih srednjih šolah. Ruski listi si pridobivajo vedno več naročnikov. Nekateri Rusi se bojijo, da se Japonci zopet pripravljajo na vojno z Rusijo, zato se uče tako pridno ruščine.

Književnost in umetnost.

„Matica Slovenske“ 173. odborova seja se je vršila dne 15. aprila. Predsednik naznanja, da je zastopal Matico pri pogrebu rajnega pesnika Medveda in v spremstvu treh drugih članov pri glavni skupščini „Matica Hrvatske“ v Zagrebu. Poroča o dopolnilnih volitvah na letošnjem običnem zboru Maticе Slovenske. Vsi vnovič ali nanovo voljeni odborniki so voljeni na štiri leta. Pri volitvi predsedstva, blagajnika in dveh ključarjev se voli enoglasno dosedanji predsednik dr. I l e š i č, enako blagajnik in oba ključarja. V knjižni odsek se uvrstila na običnem zboru novo izvoljena odbornika Koder in dr. pl. Bleiweis; Koder se pridruži še poleg tega gospodarskemu odseku. Odda se tisk „Letopisa“ in „Prevodov iz svetovne književnosti“. Oddaja „Zabavne knjižice“ se odloži na prihodnjo sejo. V deželni umetniški svet pošilja „Matica“ kot svojega zastopnika ravnatelja I. Šubica. Določijo se recenzenti nekaterim rokopisom; prevod Zeyerjevega romana „Jan Marija Plojhaž“ je izgotovljen. Za 1909. leto se je prodalo 4255 garnitur, med dijake se jih je razposlalo po dve kroni 150. Za tekoče leto se je nabralo dozdej 822 naročnikov, skupno število naročnikov slovenskega zemljevida pa znaša 900.

Mednarodno umetniško razstavo so otvorili dne 23. tega mes. v Benetkah.

„Naša bodočnost“, glasilo napredne mladine, objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Slovenska mladina — v Sokolske vrste! — 2. Zakaj plačujemo davke? — 3. Živali na potu. — 4. Naš najbližji sosed — mesec! — 5. Alkoholizem v starem veku. — 6. Vestnik za sokolski naraščaj — 7. Listek. — Toplo priporočamo!

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Avgustin P o ž e g a r: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 2. Karel K v e d e r: Vzgojni pomen domačije in šole. — 3. J. K.: Četrty avstrijski kongres za oskrbo slaboumnih otrok. — 4. Fr. A. J e r o v š e k: Blaž Matek. — 5. Dr. Jos. T o m i n š e k: Kako pišimo krajska lastna imena? 6. Književna poročila: Ocena. — Novosti. 7. Razgled: Jezikovni drobiž. — Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Višešolski vestnik. — Šolstvo v tujini. — Mala poročila.

50-letnica pesmi „Naprej, zastava Slave!“ Letos bo 50 let, odkar je bila zložena in se prvič pela naša slovenska himna. Odbor „Glasbene Maticе“ je v svoji seji sklenil, da se tem povodom jeseni priredi skladatelj in častnemu članu „Glasbene Maticе“, Davorinu J e n k u, časten večer. Prvič se je pesem pela 23. oktobra pred 50. leti. Zložena je bila na dan 16. maja.

Turki pred svetim Tilnom. „Slov. Narod“ piše: Kot drugi zvezek Jan Legove mladinske knjižice je izšla v zalogi „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ zgodovinska povest „Turki pred sv. Tilnom“, ki jo je spisal Julij S l a p š a k in jo je s častno nagrado odlikoval ljubljanski občinski svet. Cena 1 K 20 v, s pošto 1 K 36. — Povest je jako dobro zasnovana in izvedena, jezik je zoren, slog preprost, a pester, primeren mladini. Nič vsiljivega moraliziranja, a vender mnogo dobrih in umestnih nauk. Povest se jako ugodno razlikuje od tistega smetja, ki ga je toliko razdanega pod naslovom „mladinska literatura“. Želimo, da bi se knjižica kar mogoče razširila med mladino in da bi našla pot v šolske knjižnice. Želimo ji, da bi pri ljudskošolskih knjižnicah imela več sreče, kakor jo je imela prekrasna Erjavec-Sajovičeva knjiga „V naravi“, ki se je je sicer po zaslugi srednješolskih profesorjev mnogo razprodala, ki je pa v zlic toplemu priročilu deželnega šolskega sveta našla pot le v kakih 50 ljudskošolskih knjižnic in dobila med ljudskimi učitelji samo v Kostanjevici vnetega razširjevalca. Mladina je potrebna dobrega, zabavnega in vzpodbudnega čtiva — naj bi našli „Turki“ pred sv. Tilnom“ mnogo razširjevalcev in še več bralcev!

Politiški pregled.

*** Odlok c. kr. naučnega ministrstva glede Haleyjevega kometa.** Posl. dr. Dulibič, Hribar, dr. Rybar in tovariši so dne

14. t. m. vložili sledečo interpelacijo na ministrskega predsednika naučnega in notranjega ministra: Po današnjih časniških poročilih je c. kr. naučno ministrstvo povodom povratka Haleyjevega kometa in zaradi tega se javljajočih pojavov med ljudstvom, kakor n. pr. strah pred koncem sveta in izkoriščanje ljudstva od špekulantov itd., izdalo odlok, ki je v prvi vrsti namenjen namestnikom v Trstu in Dalmaciji in dež. predsedniku na Kranjskem, v katerem se omenja, da vlada med kmetijskim prebivalstvom južnih kronovin, posebno med manj izobraženimi sloji v Dalmaciji velik strah zaradi prikazni kometa; pripadniki teh slojev baje celo nameravajo prodati vse imetje in denar zapraviti. Zato naučno ministrstvo poziva omenjene funkcionarje, naj potom šole in prižnice vplivajo pomirjevalno na prebivalstvo in s tem preprečijo morebitne obžalovanja vredne blodnje in nespametna dejanja prebivalstva. — Podpisani morajo izrečno izjaviti, da ne vladajo niti v Dalmaciji niti na Primorskem in na Kranjskem med najširšimi sloji omenjene ali druge bojazni. Vse, kar se pripoveduje o tem, ter o namerah prodajati imetje in o možnosti, da bi prebivalstvo kaj nespametnega storilo, sloni na zlobni izmišljotini oseb, ki so sovražne našemu prebivalstvu in dajejo take napačne informacije na višja mesta in take napačne govornice nalašč razširjajo, da bi naš narod poniževali in izpostavili sramotanju. — Naše prebivalstvo je glede povratka kometa popolnoma mirno, se ne boji konca sveta in v tem oziru ne potrebuje poukov. Naši časniki sami niso vzemirjali s pretiranimi poročili ljudstva, kakor se to godi drugje. — Name-ravani pouki v šoli in na prižnici so pa v stanu čisto mirno prebivalstvo alarmirati. Zato si dovoljujemo vprašati nj. ekscelence: Ali je res, da je c. kr. naučno ministrstvo izdalo omenjeni odlok, in če je res, kako se glasi in kako opravičuje nj. ekscelence one po časniških poročilih v odloku obsežene in naš narod globoko žaleče sumnje?

*** Odprava potnega lista v prometu s Srbijo.** Ministrstvo za notranje stvari objavlja, da je srbsko ministrstvo za notranje stvari popolnoma odpravilo potni list za v Srbijo in iz Srbije.

*** Volilne listke za bosansko-hercegovske deželnozbornske volitve.** „Večerni Sarajevski List“ je objavil že dovršene volilne listke za bosanske in hercegovske deželnozbornske volitve. Vseh volilcev je 402.164, in sicer je srbsko-pravoslavni volilcev 173.127 ali 43.05 odstotkov, mohamedanskih 137.365 ali 34.15 odstotkov in rimsko-katoliških volilcev 88.929 ali 22.21 odstotkov. Ostanek 2744 volilcev, oziroma 0.95 odstotkov se razdeli med Žide in na konfesije, ki nimajo mandatov.

*** Preganjanje Slovakov.** Kraljeva kurija v Budimpešti je obsodila sivega in starega slovaškega župnika Kocoureka na 16 dni temnice in 200 K globe zaradi „ščunjanja proti državi“. Na priporočilo pravosodnega ministra je cesar župniku odpustil kazen v državni temnici.

*** Izganjanje Židov iz Rusije** je zavzelo v zadnjem času znatne demenzije. Iz Podwoločyske poročajo: Z vsakim vlakom prihaja iz Kijeva vse polno židovskih družin, ki so bile odtam izgnane. Večina izgnancev se naseljuje v Krakovem in Levovu. Doslej je bilo izgnanih iz Kijeva 651 židovskih rodovin.

*** Volilna reforma na Hrvaškem.** „Pokret“ priobčuje nekatere podrobnosti volilne reforme, ki se ima v kratkem predložiti hrvaškemu saboru. Po novi volilni reformi imajo volilno pravico po mestih vsi, ki so izpolnili 24. leto in ki plačujejo najmanj 10 kron, v Bakru, Senju, Karlobagu, Gospiću, Otočcu in Ogulinu pa najmanj 6 kron direktnega davka. V drugih okrajih imajo volilno pravico tisti, ki plačujejo najmanj 15 K, v Liki pa najmanj 6 kron direktnega davka. Pasivno volilno pravico imajo tisti, ki uživajo že najmanj 5 let domovinsko pravico na Hrvaškem, ki znajo pisati in so večji hrvaškega jezika. Od volilnosti so izključeni vsi deželni in občinski uradniki, učitelji in profesorji, izvzemši vseučiliških profesorjev. Za kandidata se proglasi tisti, ki ga kandiduje najmanj 15 volilcev. Ako je v kakem volilnem okraju prijavljen samo en kandidat, ga volilna komisija proglasi za izvoljenega brez volitve, to je brez glasovanja.

*** Slovanski kongres v Sofiji.** Iz Belgrada pišejo: V vseh tukajšnjih krogih vlada velikansko zanimanje za vseslovanski kongres v Sofiji. Udeležijo se ga najodličnejši politiki vseh strank. Časopisi so celo poročali, da se kongresa oficialno udeleži prestolonaslednik kraljevič Aleksander. Ta vest je netočna. Kraljevič Aleksander se kongresa oficialno ne udeleži, ker so prireditelji kongresa načeloma sklenili, da prireditve ne sme imeti oficialnega značaja in da se mora preprečiti vse, kar bi lahko zbujalo sum, da stoji v ozadju te slovenske prireditve ta ali ona vlada, ta ali ona vladarska hiša. Ker pa se kraljevič Aleksander izredno zanima za novo slovansko gibanje, je izrazil željo, da bi se smel slovanskih prireditve udeležiti kot privatnik, kot gost. Ako srbska vlada ne bo imela ničesar proti temu, je umljivo, da bodo prireditelji kongresa sprejeli kraljeviča. Sicer pa vprašanje o udeležbi ali neudeležbi kraljeviča Aleksandra na slovanskih prireditvah ni definitivno rešeno. Ako